

*Załącznik
do Uchwały Nr XXVII/171/08
Rady Gminy Sicienko
z dnia 3 grudnia 2008 roku*

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
NA TERENIE GMINY SICIENKO NA ROK 2009**

WPROWADZENIE	2
1. CELE I ZADANIA PROGRAMU	3
2. DIAGNOZA STANU PROBLEMÓW	4
3. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI PROFILAKTYCZNEJ	7
3.1. Placówki funkcjonujące na terenie Gminy Sicienko	7
3.2. Zasoby kadrowe	8
4. ZADANIA PRZYJĘTE DO REALIZACJI W 2009 ROKU	8
5. FINANSOWANIE GMINNEGO PROGRAMU NARKOMANII	9
5.1 Plan wydatków na 2009 rok	9

WPROWADZENIE

Narkotyki są problemem społecznym, który stanowi wyzwanie cywilizacyjne o zasięgu globalnym. Zmiany społeczno - ekonomiczne dokonujące się naszym krajem sprzyjają rozpowszechnianiu się mody na używanie środków psychoaktywnych. Wzrasta liczba osób eksperymentujących z narkotykami i już uzależnionych poszukujących pomocy. Obniża się wiek biorących. Swobodny dostęp do narkotyków mają już dzieci w szkole podstawowej, szczególnie w miastach. Szczególnie niepokojące jest rozszerzanie się tego zjawiska wśród młodzieży. Panuje wśród niej błędny pogląd, że krótkotrwałe i incydentalne zażywanie narkotyków nie jest szkodliwe dla zdrowia i nie prowadzi do uzależnienia. Młodzieżowe imprezy przyjmują sobie za punkt honoru zdobycie co najmniej symbolicznej – jeśli nie całkiem znacznej ilości narkotyków. Dyskoteki specjalizują się w środkach pobudzających, takich jak różne odmiany extasy. Amfetamina z kolei bywa poszukiwanym środkiem w szkole czy na uczelni przy okazji klasówek i egzaminów. Powody brania bywają różne. Marihuana bywa czasem nazywana środkiem relaksacyjnym, gdyż daje rozluźnienie i dobry humor, ale jednocześnie dekoncentruje, nie pozwala się skupić i analitycznie myśleć. Na okazjonalne sięganie po marihuanę czy amfetaminę istnieje wśród młodzieży przyzwolenie. I nie jest tak, jak było w czasach rodziców dzisiejszych nastolatków, że ten, kto sięgał po narkotyki, był jednak "inny" i "coś było z nim nie tak". Narkotyki to nie tylko subkultura. Dziś nastolatek na imprezie wybiera między alkoholem a narkotykiem. Są tacy, którzy alkoholu nie piją, ale namiętnie palą marihuanę. Narkotyki to nie tylko problem wielkich miast, choć nadal głównie ich dotyczy. Młodzież na dyskotekach na wsiach i w małych miasteczkach wprawdzie nadal woli alkohol, ale są już sygnały, że i tam zaczynają docierać handlarze z narkotykami. Młodzi ludzie są oswojeni z narkotykami, wiedzą, gdzie je kupić, znają telefony, pod które można zadzwonić i złożyć zamówienie. Z danych statystycznych wynika, że jeszcze sześć lat temu co dziesiąty 15-latek palił przynajmniej raz w życiu marihuanę, a rok temu już co szósty. Istnieje teoria, że w przypadku narkotyków - niezależnie od tego, czy walczy się z narkotykami za pomocą restrykcyjnego prawa, czy też przyzwala się na posiadanie narkotyków, jednocześnie wiele uwagi poświęcając profilaktyce i terapii - to, czy młodzież sięga po narkotyki, czy nie, jest kwestią mody. A moda narkotykowa - niezależnie od liberalnego czy restrykcyjnego podejścia - po prostu jak fala wznosi się i opada. Czy jesteśmy wobec niej bezsilni? Specjaliści od przeciwdziałania narkomanii zastanawiają się, jak stworzyć modę na niebranie. Jednak wszyscy zgodnie potwierdzają, że jest jeden skuteczny środek - rodzina. Od tego, jaka ona jest, zależy, czy dziecko poprzestanie na eksperymencie z narkotykami, czy wpadnie w nałóg.

Uzależnienie jest chorobą, która zaczyna się i rozwija bez świadomości zainteresowanej osoby. Można ją określić jako działanie szkodzące zarówno danej osobie, jak i jej otoczeniu, a które mimo to jest kontynuowane. Ponieważ wola osoby uzależnionej jest wobec uzależnienia słaba, osoba taka nie umie powstrzymać się od danego działania. Można powiedzieć, że uzależnienie przejmuje kontrolę nad życiem danej osoby.

Nieleczone uzależnienie od alkoholu czy narkotyków może zakończyć się śmiercią, ale zawsze istnieje szansa jej zaleczenia. Można to zrobić przez pełną abstynencję, która daje nam możliwość powstrzymania rozwoju choroby oraz stopniowy powrót do zdrowia. Powrót do zdrowia składa się z wielu etapów, począwszy od odtrucia przez terapię w ośrodku odwykowym, grupy wsparcia, grupy AA lub AN, leczenie poszpitalne, rozwój duchowy i osobisty oraz pracę ze specjalistami z innych dziedzin.

Od roku 2006 ustawodawca zobowiązał samorządy do tworzenia oddzielnych programów obejmujących problematykę narkomanii.

Gminny program przeciwdziałania narkomanii określa lokalną strategię w zakresie narkomanii i związanych z nią problemów.

Realizatorem Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii jest Urząd Gminy w Sicienku.

1. CELE i ZADANIA PROGRAMU

Podstawowe cele programu to ograniczenie używania narkotyków oraz związanych z tym problemów oraz edukowanie społeczeństwa, głównie młodzieży o szkodliwości zażywania narkotyków.

Cele te realizowane będą poprzez:

- ⇒ podnoszenie wiedzy i świadomości społeczeństwa na temat zagrożeń zdrowotnych i społecznych wynikających z używania narkotyków,
- ⇒ podnoszenie wiedzy dzieci i młodzieży dot. unikania ryzykownych zachowań,
- ⇒ podnoszenie kwalifikacji osób realizujących programy edukacyjne w zakresie przeciwdziałania narkomanii,
- ⇒ wspieranie programów w zakresie organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży stanowiących alternatywę wobec używania narkotyków,
- ⇒ prowadzenie kampanii edukacyjnych obejmujących problematykę narkomanii.

Zadania samorządu w zakresie przeciwdziałania narkomanii wynikają z ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. Nr 179 poz. 1485 z późn. zm.).

Zadania te obejmują w szczególności:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem,

- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej,
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii ,w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo - wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów narkomanii,
- 5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych, dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

2. DIAGNOZA STANU PROBLEMÓW

Od kilku lat dostrzega się kryzys w rozwoju moralnym i kulturowym dzieci i młodzieży. Dom rodzinny niewystarczająco wspiera emocjonalnie, co powoduje, że osamotnieni młodzi ludzie szukają wsparcia wśród destruktywnych grup rówieśniczych. Pogłębiający się kryzys wartości powoduje ucieczkę w antywartości, szykanie substytutów powodujących chwilowe zadowolenie i ucieczkę od problemów.

Poniżej przedstawiono dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sicienku dotyczące ilości osób objętych pomocą i powodów jej przyznawania

Tabela nr 1. Powody przyznania pomocy

Powód trudnej sytuacji życiowej	Stan na 31.12.2006		Stan na 31.12.2007		Stan na dzień 30.09.08	
	Ogółem	Liczba osób w rodzinach	Ogółem	Liczba osób w rodzinach	Ogółem	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	318	1250	230	916	170	687
Sieroctwo	2	10	1	9	1	9
Bezdomność	5	8	3	6	1	1
Bezrobocie	226	897	154	632	111	474
Niepełnosprawność	166	621	158	580	134	482
Długotrwała lub ciężka choroba	110	418	77	287	50	180
Przemoc w rodzinie	7	38	14	75	20	103
Alkoholizm	42	182	30	149	30	136
Narkomania	3	15	2	8	2	8

Z powyższych danych wynika, że narkomania stanowi jeden z ostatnich powodów przyznawania pomocy podopiecznym GOPS.

Według danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej problem narkomanii w 2006 roku dotyczył 15 osób w 3 rodzinach, a w 2007 i 2008 roku 8 osób w 2 rodzinach.

Z powyższych danych wynika, że zmalała liczba osób z problemem narkotykowym, którym udzielono pomocy materialnej, ale nie oznacza to, że zmalała skala zjawiska. Stąd też nie można wysnuwać pochopnych wniosków, że sytuacja w gminie Sicienko, pod względem problemów narkomanii, uległa polepszeniu. Trzeba bowiem pamiętać, że problem narkomanii może dotyczyć różnych środowisk, które nie korzystają z pomocy społecznej.

Bezrobocie jest jednym z czynników sprzyjających powstawaniu uzależnienia. Wydłużanie się okresu pozostawania bez pracy powoduje nasilenie się zjawiska izolacji społecznej bezrobotnych, narastanie napięć i konfliktów w najbliższej rodzinie. Ucieczka przed kłopotami życia codziennego najczęściej ma swe odbicie w sięganiu po alkohol. Utrata pracy, albo niemożność jej zdobycia, pomimo nieraz starannego przygotowania zawodowego, jest przyczyną głębokiej frustracji, poczucia zawodu życiowego, rodzi uprzedzenia i niechęci do istniejącego ładu społecznego. Szczególnie dotkliwe są skutki bezrobocia dla życia rodzinnego; powoduje ono napięcia, niszczy wszelkie perspektywy w życiu rodzinnym, staje się przyczyną destabilizacji rodziny, pozbawia ojca autorytetu, degraduje społecznie całą rodzinę, rodzi alkoholizm i inne patologie, ze wszystkimi ich zgubnymi skutkami. W Powiatowym Urzędzie Pracy w Bydgoszczy zarejestrowane są **182**¹ osoby bezrobotne w tym: **92** kobiety; bezrobotni z prawem do zasiłku: **30 osób ogółem**, w tym **12 kobiet**. **23 osoby** są długotrwale bezrobotne (**powyżej 24 miesięcy**) i to one są najbardziej narażone na uciekanie od problemów w świat alkoholu. Są to ludzie z reguły z podstawowym i zawodowym wykształceniem, a więc bez perspektyw na znalezienie nie tylko dobrej, ale jakiegokolwiek pracy. Wydawać by się mogło, że 182 osoby to niewiele jak na gminę Sicienko, ale należy pamiętać, że dane te są bardzo zaniżone, gdyż wiele osób, którym nie należy się zasiłek dla bezrobotnych, lub nie korzystają z systemu pomocy społecznej, po prostu nie rejestrują się jako bezrobotni.

Tabela 2. Dane dotyczące liczby osób przyjętych przez specjalistę d.s. przemocy

Lata	2005	2006	2007	2008 ²
Liczba osób	42	60	63	66

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zwróciła się do pedagogów szkolnych z prośbą o określenie głównych obszarów problemowych występujących w poszczególnych placówkach szkolnych. Na podstawie uzyskanych informacji przygotowano zestawienia najważniejszych problemów wraz z prawdopodobnymi przyczynami ich występowania.

¹ Dane na dzień 31.10.2008r.

² Dane na dzień 13.11.2008r.

Tabela nr 3. Główne obszary problemowe w szkołach

Lp.	Problem	Możliwe przyczyny zachowań
1	Nagminne używanie wulgaryzmów i brak kultury osobistej w relacjach uczeń – uczeń	<ul style="list-style-type: none"> - obyczaj środowiskowy - solidaryzowanie się z grupą - chęć zwrócenia uwagi - brak reakcji dorosłych - manifestacja buntu
2	Palenie papierosów	<ul style="list-style-type: none"> - ciekawość, - bezkarność - złe wzorce w środowisku - podkreślanie własnej „dorosłości”
3	Częste przypadki agresji w różnych formach	<ul style="list-style-type: none"> - negatywne wzorce - nie radzenie sobie z emocjami - bezkarność
4	kłopoty w nauce	<ul style="list-style-type: none"> - brak zainteresowania ze strony rodziców - trudności w nauce - brak systematyczności - wpływ grupy

Przedstawione zjawiska potwierdzają konieczność zapewnienia dzieciom i młodzieży zajęć uczących konstruktywnego spędzania wolnego czasu i będących alternatywą wobec sięgania po używki. Mogą to być zajęcia pozalekcyjne, socjoterapeutyczne, wyjazdy na obozy, zajęcia sportowe. Zajęcia takie są jedną z form udzielania pomocy dzieciom narażonym na zaburzenia życia rodzinnego wynikającego z problemów alkoholowych czy narkotykowych.

Bardzo ważnym, o ile nie najważniejszym, problemem jest spożywanie różnych używek przez nieletnich. Przeprowadzone w 2007 roku, w ramach kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, badania ankietowe „Młodzi Polacy o zachowaniach ryzykownych” wśród uczniów Szkół Podstawowych i Gimnazjów potwierdzają, że używki, w tym narkotyki są realnym zagrożeniem młodego człowieka. Badaniami objęto 84,60 % uczniów klas piątych szkół podstawowych i 93,94% uczniów klas drugich gimnazjów Gminy Sicienko.

41% gimnazjalistów miało kontakt ze środkami odurzającymi, z tego 81% spożywało alkohol, 10% paliło papierosy, ok. 19% próbowało narkotyków. Wśród piątoklasistów palenie papierosów nie jest popularne – do palenia przyznało się 2,82% ankietowanych.

W raporcie z przeprowadzonych ankiet czytamy m.in., że młodzież sięga po używki z braku pomysłów na zabicie nudy i jako ucieczkę od problemów. Młodzi ludzie sięgają po używki ze względu na tzw. „solidarność koleżeńską”, nie wypada im po prostu powiedzieć „nie”. Zdarza się, że problem pogłębiają dorośli, którzy pozwalają nieletnim pić alkohol lub palić papierosy.

Niepokojąca jest niska świadomość uczniów na temat palenia marihuany – co siódmy uczeń klasy 5 i co dziesiąty klasy 2 gimnazjum uważa, że palenie marihuany nie jest szkodliwe i nie

powoduje uzależnienia od narkotyków. W związku z tym konieczne jest przeprowadzenie działań informacyjnych na temat szkodliwości palenia marihuany.

W badaniu ankietowym znalazły się także pytania dotyczące przemocy. Okazuje się, że młodzi ludzie dopuszczają użycie przemocy wobec np. rówieśników w sytuacji doznania od nich krzywdy, obrażenia rodziny lub kolegów.

3. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI PROFILAKTYCZNEJ

3.1. Placówki funkcjonujące na terenie Gminy Sicienko

- o „PORAD - MED. Sp.j”., z poradniami Kruszynie, Mochlu i Sicienku,
- o Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sicienku,
- o Posterunek Policji w Sicienku,
- o Gminny Ośrodek Kultury w Sicienku, w którego skład wchodzi:
  - a) Wiejski Dom Kultury w Strzelewie,
  - b) Gminna Biblioteka Publiczna w Sicienku z filią w Kruszynie,
  - c) Wiejski Dom Kultury w Kruszynie,
  - d) Klub Wiejski w Murucinie,
  - e) Dom Rolnika w Mochlu oraz
  - f) Świetlice wiejskie w miejscowościach: Dąbrówka Nowa, Gliszcz, Łukowiec, Nowaczkowo, Pawłówek, Teresin, Trzemiętówko, Wierzchucinek, Zawada, Zielonczyn, Trzemiętowo.
- o Szkoły:

Tabela nr 3. Wykaz szkół na terenie Gminy Sicienko

Lp.	Nazwa szkoły	Liczba uczniów ³
1	Zespół Szkół w Wojnowie	317
	w tym: - podstawówka	141
	- gimnazjum	176
2	Zespół Szkół w Sicienku	367
	w tym: - podstawówka	137
	- gimnazjum	230
3	Szkoła Podstawowa w Kruszynie	132
4	Szkoła Podstawowa w Trzemiętowie	112
5	Szkoła Podstawowa w Samsiecznie	78
6	Szkoła Podstawowa w Strzelewie	81
	Razem	1087
	w tym: - podstawówka	681
	- gimnazjum	406

³ Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych w Biurze Obsługi Szkół Samorządowych w Sicienku

3.2 Zasoby kadrowe:

- ✓ Specjalista psychoterapii uzależnień, biegły sądowy - 1 osoba,
- ✓ Terapeuta uzależnień prowadzący grupy samopomocowe - 1 osoba,
- ✓ Certyfikowany specjalista ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie – 1 osoba,
- ✓ Psycholog – 1 osoba,
- ✓ Pedagodzy szkolni – 5 osób: ZS Wojnowo, ZS Sicienko - 1 etat; SP Kruszyn, Strzelewo, Samsieczno, Trzemiętowo - ½ etatu,
- ✓ Absolwenci Studium Socjoterapii posiadający pełne uprawnienia do prowadzenia dziecięcych i młodzieżowych grup socjoterapeutycznych – 9 osób,
- ✓ Osoby posiadające uprawnienia do realizacji programów profilaktyczno-wychowawczych „Spójrz inaczej” i „Elementarz „ – 26 osób,
- ✓ Osoby przeszkolone z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – 15 osób;
- ✓ Osoba przeszkolona z zakresu przeciwdziałania agresji – 1 osoba,
- ✓ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sicienku – 4 osoby,
- ✓ Punkt Interwencji Kryzysowej działający przy gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sicienku zatrudniający psychologa oraz specjalistę ds. przemocy domowej.

4. ZADANIA PRZYJĘTE DO REALIZACJI W ROKU 2009.

1. Prowadzenie zajęć edukacyjnych, profilaktyczno - wychowawczych, konsultacji dla dzieci i młodzieży, nauczycieli, pedagogów szkolnych we wszystkich placówkach szkolnych na terenie Gminy Sicienko, w tym finansowanie specjalisty oraz organizacja debaty poświęconej tematyce przeciwdziałania narkomanii.

Cel : zwiększenie świadomości mechanizmów uzależniania się , motywowanie do leczenia lub uczestnictwa w programie profilaktycznym

2. Prowadzenie zajęć edukacyjnych dla rodziców w szkołach, domach kultury, świetlicach wiejskich – finansowanie specjalisty.

Cel : zwiększenie świadomości rodziców lub opiekunów w zakresie problematyki związanej z używaniem środków psychoaktywnych

3. Finansowanie szkoleń, kursów, porad dla realizatorów Gminnego Programu Profilaktyki, nauczycieli oraz członków gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, w tym diety i koszty dojazdu.

Cel: zwiększenie kompetencji w/w osób.

4. Finansowanie lub dofinansowanie spektakli teatralnych, dla dzieci i młodzieży o tematyce związanej z przeciwdziałaniem narkomanii.

Cel: zwiększenie świadomości dzieci i młodzieży o zjawisku narkomanii.

5. Zakup materiałów niezbędnych do realizacji *Programu* – broszury, ulotki, książki, plakaty, materiały biurowe, nagrody itp.

5. FINANSOWANIE GMINNEGO PROGRAMU NARKOMANII

Źródłem finansowania zadań zawartych w *Programie* są środki uchwalone w budżecie gminy na 2009 rok. Środki te pochodzą z opłat za korzystanie z zezwoleń na obrót alkoholem. Opłaty te stanowią dochód gminy, który w całości jest przekazywany na realizację zadań określonych w w/w *Programie* i zgodnie z art. 18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nie może być przeznaczony na inne cele.

5.1. Plan wydatków na 2009 rok

Tabela nr 4. Wydatkowanie środków - dział 851 „Ochrona zdrowia”, rozdział 85153
Przeciwdziałanie narkomanii

Lp.	Nazwa zadania	Wartość (w zł)	Okres realizacji
1	Zajęcia edukacyjne, profilaktyczno – wychowawcze, debata	6 350,00	Cały rok
2	Zajęcia edukacyjne dla rodziców	500,00	Cały rok
3	Szkolenia, kursy dla realizatorów programu	2 300,00	Cały rok
4	Finansowanie lub dofinansowanie spektakli teatralnych	1 200,00	Cały rok
5	Materiały i opłaty niezbędne do realizacji <i>Programu</i>	1 200,00	Cały rok
	Razem:	<u>11 550,00</u>	